

ИЗВЕШТАЈ О РЕЛИЗОВАНИМ АКТИВНОСТИМА ЦЕНТРА ЗА ПРАВА ДЕТЕТА У 2010. ГОДИНИ

У 2010. години *Центар за права детета* реализовао је следеће пројектне активности, односно пројекте:

1. Живети права детета

Пројекат промовише партиципативни модел праћења примене права детета кроз развој капацитета деце и цивилног друштва за праћење и лобирање за побољшање права детета, а у партнерству деце и одраслих. Партнери на пројектним активностима су Коалиција за мониторинг права детета и дечје групе које делују у оквиру партнерских организација.

У 2010. као првој години реализације пројектних активности, као циљ постављен је развој партнерства између деце и одраслих у активностима које се тичу мониторинга и заговарања, да би се у наредне две године циљеви односили још и на подизање свести код доносиоца одлука о значају учешћа деце у припреми Државних извештаја о примени права детета, као и на изградњу оперативне Коалиције за праћење права детета за мониторинг и заговарање како би се побољшало стање права детета.

Реализацију активности подржавају Save the Children Norway и Save the Children Sweden.

Година 2010. је прва од три у којима се пројекат реализује (2010-2012).

"Живети права детета – дечји мониторинг"

"Живети права детета – дечји мониторинг" представља потпројекат који се спроводи у оквиру пројекта *Живети права детета*, који је усмерен на мониторинг права детета, и реализује га Центар за права детета у сарадњи са Коалицијом за мониторинг права детета.

Пројекат "Живети права детета – дечји мониторинг" током 2010. године реализовао се кроз две пројектне фазе.

Прва пројектна фаза односила се на оснаживање представника дечје коалиције за процес извештавања по Факултативним протоколима уз Конвенцију о правима детета пред Комитетом за права детета и подизању нивоа информисаности деце о стању права детета у Србији. Током ове пројектне фазе два представника дечје коалиције представили су члановима Комитета за права детета резултате мониторинга дечје коалиције у вези са остваривањем Факултативних протокола уз Конвенцију о правима детета.

Након повратка из Женева пројектни тим Центра за права детета и чланови дечје коалиције радили су активно на припреми програма и организацији једнодневних радионица чији је циљ био да се деца и млади упознају са

результатима мониторинга деце коалиције у вези са остваривањем Факултативних протокола уз Конвенцију о правима детета. Циљ ових радионица био је да се од учесника прикупе идеје и препоруке за могуће акције усмерене ка решавању уочених проблема. Одржано је шест радионица у којима је учествовало укупно 82 деце и младих од 12 до 18 година, од чега 49 девојчица и 33 дечака. Из радионица је проистекло укупно 57 различитих предлога за могуће акције на разним нивоима.

Ова пројектна фаза завршена је у јуну 2010. године.

Друга пројектна фаза обухватила је рад са групама деце и младих које активно делују у оквиру партнерских организација укључених у рад Коалиције за мониторинг права детета, а у циљу оснаживања за активан однос према унапређењу положаја деце и праћењу права детета кроз развој партнерства деце и одраслих у процесу заступања. У реализацију пројекта укључене су три групе деце и младих из Ужица, Ниша и Београда. Реч је о групама деце које већ функционишу у оквиру партнерских организација, али имајући у виду пројектне задатке као и смену генерација у групама, постојеће групе су оснажене укључивањем нових чланова. На овај начин укључено је укупно 78 деце и младих. Након оформљавања група, одржане су обуке за координаторе група, као и за саму децу и младе. Обуке су имале за циљ оснаживање деце за активно учешће у праћењу и заступању ради унапређења права детета. На састанку Коалиције за мониторинг права детета дефинисан је тематски оквир за планирање и израду првих акција заступања група деце и одраслих. Све три групе деце израдиле су нацрт локалних акција, које ће бити реализоване током 2011. године.

Учешће деце у процесу извештавања пред Комитетом за права детета - Моделли добре праксе

Центар за права детета је у периоду од 2007. до 2010. године радио на подршци и укључивању деце у процес извештавања пред Комитетом за права детета. У том смислу Центар је развио методологију по којој су деца укључена у процес извештавања пред Комитетом. Коалиција деце је израдила Извештај о спровођењу Конвенције о правима детета и представила га на посебној сесији Комитета. Такође, Коалиција деце је у сарадњи са Коалицијом за мониторинг права детета учествовала у изради Извештаја по Факултативним протоколима. Имајући у виду да су искуство и рад коалиције деце од стране Комитета оцењени као модел добре праксе који одражава пуну партиципацију деце и младих, Центар за права детета и представници коалиције деце су током 2010. године започели израду публикације путем које ће искуство стечено у процесу извештавања поделити са својим вршњацима и организацијама и институцијама које се залажу за остваривање права детета како у Србији тако и у другим земљама.

2. Унапређење модела информисања младих у локалној заједници путем вршњачке едукације

Пројекат који је Центар за права детета реализовао у сарадњи са немачком Организацијом за техничку сарадњу GTZ (GmbH) – пројекат „Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих у Србији“, Министарством омладине и спорта Републике Србије и четири општине у Србији (Обреновац, Врачар, Кикинда, Рума). Пројекат је био намењен канцеларијама за младе (координаторима канцеларија за младе, активистима канцеларија за младе, корисницима постојећих програма канцеларија за младе), с циљем унапређења модела информисања младих о могућностима и приликама за младе у локалној средини, оснаживања младих да активно партиципирају у креирању инфо сервиса и да путем вршњачке едукације преносе информације својим вршњацима.

Реализација пројекта резултирала је изградом четири локална информатора за младе. На овај начин обезбеђен је приступ информацијама о активностима и програмима канцеларија за младе и другим могућностима које се нуде младима у локалној заједници.

Реализација активности одвија се у сарадњи са ГИЗ – Немачком организацијом за интернационалну сарадњу.

Пројекат је реализован од 1 априла до 15. новембра 2010. године.

3. Развој Модела Националне стратегије за борбу против трговине децом

Прва фаза овог пројекта реализована је током 2009. године и резултирала је развојем Модела Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од трговине и искоришћавања деце у порнографији и проституцији. Друга фаза пројекта реализована је током 2010. године с циљем лобирања за усвајање Модела Стратегије, односно укључивање модела Стратегије као интегративног дела Стратегије борбе против трговине људима. Центар за права детета је у сарадњи са Националним координатором за борбу против трговине људима реализовао 3 округла стола с циљем:

1. представљања модела Стратегије Републичком тиму за борбу против трговине људима и Савету за права детета,
2. рада са водећим међународним организацијама које активно делују на пољу превенције и заштите жртава трговине људима у Републици Србији у циљу сагледавања проблема трговине људима са аспекта права детета,
3. укључивања Коалиције за мониторинг права детета¹ у процес лобирања за усвајање Модела Стратегије, односно укључивање Модела Стратегије као интегративног дела Стратегије борбе против трговине људима.

На округлим столовима укупно је учествовало 63 учесника. Учесници округлих столова препознали су важност усвајања Модела стратегије у циљу унапређења

¹Коалиција 16 организација цивилног друштва организована од стране Центра за права детета, која је почела са заједничким радом 2007. године с циљем да континуирано прати остваривање права детета у Републици Србији и о томе обавештава домаћу јавност и међународна тела.

система превенције и заштите деце од продаје и искоришћавања у порнографији и проституцији, док је Коалиција за мониторинг права детета идентификовала проблем неусклађености постојећих стратешких докумената са Факултативним протоколом уз Конвенцију о правима детета о продаји деце, дечјој проституцији, дечјој порнографији и израдила нацрт два плана акције заступања чији се циљеви односе на унапређење система у овој области.

Реализација пројекта подржана је од стране Save the Children Norway.

Година 2010. је друга од три у којима се пројекат реализује (2009-2011).

4. Увођење антидискриминационих питања у област социјалне заштите

Министарство рада и социјалне политике Републике Србије је у децембру 2009. године започело реализацију пројекта "Увођење антидискриминационих питања у област социјалне заштите" с циљем ширења информација о Европској унији и националној политици и прописима у области забране дискриминације, у сарадњи са Центром за права детета и другим партнерским организацијама. Пројекат је био подржан од стране Генералног директората за запошљавање, социјална питања и једнаке могућности ЕУ, у оквиру Програма за запошљавање и социјалну солидарност Европске заједнице – ПРОГРЕС. Пројекат је, између осталог, имао за циљ промоцију друштвене вредности недискриминације међу општом популацијом, а посебно међу децом и младима школског узраста. Имајући у виду поменуто, једна од пројектних активности била је и спровођење истраживања с циљем испитивања положаја и ставова деце и младих у односу на питање забране дискриминације.

Центар за права детета, као партнерска организација на пројекту спровела је истраживање "Испитивање ставова деце и младих у односу на питање забране дискриминације" у периоду од 3. децембра 2009. године до 10. априла 2010. године. Истраживањем су обухваћена деца и млади узраста 15 – 19 година, а полазећи од захтева да се добију кохерентни резултати који дају репрезентативну слику ставова ове популације у односу на питања забране дискриминације, на основу кога је могуће даље планирање одрживих иницијатива у вези са за спровођењем антидискриминационе политике.

Истраживање је спроведено на 10 локација у Републици Србији: Нови Сад, Врбас, Зрењанин, Београд, Ужице, Краљево, Зајечар, Ниш, Врање и Нови Пазар. Укупан број реализованих анкетирања био је 1060, од чега 520 особа мушког пола и 540 женског пола.

Пројекат је реализован у сарадњи са Министарством рада и социјалне политике Републике Србије.

5. Праћење и извештавање о поштовању међународних обавеза

Београдски центар за људска права координирао је пројектом „Извештавање о поштовању међународних обавеза“ (MORE – Monitoring and Reporting about the Implementation of International Obligations (NGOs' capacity building), који је

финансирала Делегација Европске комисије. У 2009. и 2010. години Београдски центар за људска права, Центар за права детета и Правно-информацијски центар из Љубљане организовали су семинаре у Нишу, Ужицу, Новом Пазару и Новом Саду чији је циљ био да се представници локалних невладиних организација и локалних омбудсмана, као и осталих локалних институција које се баве људским правима (новинари, центри за социјални рад, и сл) обуче да прате стање људских права у својој средини и да о томе извештавају.

Пројекат је реализован у 2009. и 2010. години уз подршку Европске комисије.

6. Заштита деце од злостављања и занемаривања – изградња капацитета интересекторских тимова за заштиту деце за примену Општег протокола за превенцију и поступање у случајевима злостављања и занемаривања деце

Основни дугорочни циљ овог пројекта представљала је примена свеобухватног система заштите детета од злостављања и занемаривања у Србији, у складу с Конвенцијом о правима детета, доприносећи примени Националног и Локалних планова акције за децу и Националне стратегије за заштиту деце од злостављања и занемаривања. Пројектне активности реализовале су се путем серије тренинга за припаднике здравственог, образовног и система социјалне заштите, полицију и судство.

Тренинзи су одржани у 5 општина у Србији: Београд, Шабац, Ћуприја, Лозница и Ваљево.

По завршетку реализације пројекта, планирано је објављивање допуњеног издања публикације «Приручник за примену Општег протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања», коју је Центар издао 2006. године.

Пројекат је реализован у периоду септембар 2009 – фебруар 2011. године уз подршку канцеларије Уницефа из Београда.

7. КОМОРА - КОНФЕРЕНЦИЈА МЛАДИХ ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

"КОМОРА - КОНФЕРЕНЦИЈА МЛАДИХ ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ" је пројекат Центра за права детета кроз који су, у партнерству са пет локалних организација, у пет градова Србије (Београд, Врбас, Зајечар, Краљево, Ужице) локалне групе средњошколских активиста обавиле истраживање управљања отпадом у свом граду, као и испитивање ставова и информисаности својих вршњака о третману отпада. Прикупљени подаци и резултати објављени су у посебном извештају.

Пројекат је реализован у 2009. и 2010. години уз подршку Министарства омладине и спорта Републике Србије.

8. Анализа законодавства Републике Србије из перспективе права детета

Анализа законодавства Републике Србије из перспективе права детета урађена је са циљем да послужи као референтни документ за додатне анализе и практичну примену у доношењу нових или измени и допуни постојећих закона

и политика, а намењена је је свима који се баве остваривањем и промовисањем права детета – академским институцијама, цивилном сектору, извршној и законодавној власти, медијима, независним надзорним телима и слично.

Анализа је показала да је у Републици Србији преко 80 закона тренутно релевантно у односу на права детета. Ситуација је, међутим, подложна променама услед доношења нових и измена и допуна постојећих законских решења, тако да ће се и овај документ континуирано мењати и допуњавати.

Анализу законодавства Републике Србије из перспективе права детета на захтев Канцеларије Уницефа у Србији урадио је стручни тим Центра за права детета у саставу: Милена Банић, Марија Петровић и др Ивана Стевановић.

Пројекат је реализован уз финансијку подршку канцеларије Уницефа из Београда у периоду од 8. марта до 31. децембра 2010. године.

9. Организациона и логистичка подршка раду Радне групе за израду подзаконских аката уз Закон о социјалној заштити

Уз подршку ЕУ, у сарадњи са Министарством рада и социјалне политике Уницеф реализује пројекат под називом *Developing Community-based Services for Children with Disabilities and their Families*, са циљем јачања оквира политике, институционалних механизма и капацитета, како би се развили сервиси за подршку деци са сметњама у развоју и постали одговарајући потребама ове деце и њихових породица у локалној заједници. Кроз овај пројекат Уницеф пружа подршку Министарству рада и социјалне политике да сачини нацрте подзаконских аката уз нови Закон о социјалној заштити, који би представљали полазну основу развоја квалитетних локалних сервиса за децу са сметњама у развоју а који су предуслов за имплементацију овог закона.

Центар за права детета има улогу имплементирајућег партнера који пружа организациону и логистичку подршку овом процесу кроз ангажовање, састављање уговора, исплату чланова тимова у овину Радне групе; организацију консултативних састанака свих актера у процесу; обезбеђивање целокупне документације у вези са процесом; превод подзаконских аката и препорука на енглески језик; омогућавање редовне размене информација и консултација међу свим релевантним чиниоцима у процесу; извештавање о процесу.

Пројекат се реализује у периоду мај 2010 - мај 2011. године уз подршку канцеларије Уницефа у Београду.

10. Трансформација резиденцијалних установа за децу и развијање одрживих алтернатива

Центар за права детета је укључен у део пројекта који се бави унапређењем подршке здравственог система породицама са децом у ризику од смештаја у резиденцијалне установе. Овај сегмент пројекта има за циљ унапређење стандарда и процедура везаних за превенцију нецелисходне институционализације деце са ризиком/сметњама и обуке за примену нових

решења као и проналажење нових модалитета подршке породици са дететом у ризику у оквиру патронажне службе и развој програма и обуке у том смеру.

Реализација пројектних активности започела је у 2008, а завршава се у мају 2011. године. Носилац пројекта је УНИЦЕФ у сарадњи са Министарством рада и социјалне политике, Министарством здравља, Центром за породични смештај и организацијама које пружају логистичку подршку пројекту: Републички и покрајински завод за социјалну заштиту, Центар за либерално демократске студије, Центар за права детета и ЛЕКС – Лига експерата.

Током 2010. године у оквиру пројекта реализована је едукација лекара у породицима и специјализованим медицинским установама за децу и то првостепено намењена упознавању лекара са основама саопштавања неочекиваних вести кроз коју је прошло око 150 лекара, као и другостепену у којој су заинтересовани лекари имали прилику да се ближе упознају са саветодавним радом са родитељима деце са сметњама у развоју. Другостепену едукацију за сада је прошло 50 лекара. Током 2011. године преостаје да лекари из Нишког округа прођу кроз другостепену едукацију. Такође, припремљен је и публикован приручник под називом: «Детету је место у породици – приручник за саветодавни рад са породицама деце са сметњама у развоју у породицима и специјализованим здравственим установама за децу».

Пројекат се реализује уз финансијску подршку канцеларије Уницефа из Београда, у периоду 2008 – јул 2011.

11. Сарадња са организацијама цивилног друштва на стварању мреже за децу

Организација цивилног друштва Друштво за заштиту и унапређење менталног здравља деце и омладине из Ниша, у 2010. години реализовала је пројекат «Мреже организација за децу у Србији» која би требало да окупи велики број организација које се баве децом у Србији. Центар је члан иницијативног одбора и учествовао је у на више састанака на којима се дискутовало о томе на који начин је најцелиходније уредити будућу мрежу. Мрежа је припремила и платформу – документ који у најкраћем садржи основне принципе и правце деловања мреже а која би тебало и да послужи за представљање мреже другим друштвеним субјектима.

12. Издавачка делатност

Детету је место у породици – приручник за саветодавни рад са породицама деце са сметњама у развоју у породицима и специјализованим здравственим установама за децу

Београд, 2010, српски

Праћење и извештавање о правима детета у Србији по Факултативним протоколима уз Конвенцију о правима детета

Београд, 2010, српски

13. Присуство на састанцима и скуповима на међународном нивоу

У 2010. години запослени у Центру за права детета присуствовали су следећим међународним састанцима и скуповима:

Марија Петровић, председница Управног одбора Центра за права детета

- Мај 2010, Шведска – Редовни дводневни годишњи састанак партнерских организација Save the Children Sweden, са програмом:
 - изградње капацитета за партнерске организације, у вези са проблемом ‘bullying-a’/ насиља у спорту и школама – упознавање с развијеним програмима у Шведској и Украјини;
 - оперативни састанак – упознавање са новим механизмима надзора Save the Children Sweden, који укључују и обавезе партнера да сви запослени на пројектима Save the Children алијансе буду упознати са обавезама и одговорностима у смислу заштите деце од злостављања и занемаривања.
- Новембар 2010, Хрватска – Конференција „Дјеца у ризику од сиромаштва и социјалне искључености – изазови и могућности“ организована са циљем да учесници дискутују о политици борбе против дечјег сиромаштва и социјалне искључености, заштити права детета и њихових интереса уопште, начинима како утицати на побољшање добробити деце.

Ивана Стевановић, председница Центра за права детета

- Октобар 2010, Италија – Студијско путовање у вези са проблемом дечје порнографије на Интернету, у организацији Save the Children Norway, са програмом посета италијанској полицији за саобраћај и комуникације и Националном центру за борбу против дечје порнографије на Интернету, са темама представљања Националног центра и његових активности, праћења веб садржаја, идентификације жртава, онлајн сервиса, истраживачких техника, криминалистичке анализе; и организацији Save the Children Italy са представљањем њихових активности у превенцији и подизању свести о проблему.
- Октобар 2010, Грчка – Присуство на Презентацији и церемонији отварања Центра за несталу и експлоатисану децу за Југоисточну Европу. У присуству представника из 11 земаља Центар су отворили грчки министар спољних послова и председник Међународног центра за несталу и експлоатисану децу (ICMЕС).

У 2010. години реализацију пројеката и других активности Центра за права детета подржали су:

- **УНИЦЕФ, канцеларија у Београду**
- **Save the Children Norway, Save the Children Sweden**
- **Немачка Организација за техничку сарадњу GTZ (GmbH)**
- **Министарство рада и социјалне политике Републике Србије**
- **Европске комисија**
- **Министарство омладине и спорта Републике Србије**

У 2010. години пројектне активности реализоване су од стране 4 стално запослене особе (једна са половином радног времена и 3 са пуним радним

временом) и 74 стручњака разних профила у области права детета (малолетничко правосуђе, социјална заштита, здравствена заштита...) Центар је у 2010. години извршио процес пререгистрације у складу са Законом о удружењима.

У складу са законом Центар поднео је Завршни рачун за 2010. годину Агенцији за привредне регистре. Такође су, у складу са законом, поднете и појединачне пореске пријаве за лица ангажована у 2010. години.

Центар за права детета је током 2010. године наставио интензивну сарадњу са бројним институцијама, службама и организацијама, међу којима бисмо истакли сарадњу са Правосудном академијом, Заштитником грађана (Невенка Жегарац, Невена Вучковић Шаховић и Ивана Стевановић су и чланице Савета за права детета ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА, као и чланице радне групе која у уз подршку и у њеним оквирима ради на Нацрту Закона о деци), Саветом за права детета Владе Републике Србије (чији је члан Ивана Стевановић, председница Центра за права детета), Правним факултетом Универзитета УНИОН (пре свега у оквиру реализације МАСТЕРА ЗА ПРАВА ДЕТЕТА), Републичким тимом за борбу против трговине људима (Ивана Стевановић је чланица Републичког тима), као и Саветом за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима (Ивана Стевановић је чланица Савета).